

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

LẠI CHIẾN THẮNG

**QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC Ở CÁC TRƯỜNG
TRUNG HỌC PHỔ THÔNG HUYỆN HOÀNH BỒ, TỈNH
QUẢNG NINH**

**Chuyên ngành: Quản lý giáo dục
Mã số: 60.14.05**

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ GIÁO DỤC

Người hướng dẫn khoa học: TS. Lý Tiến Hùng

Thái Nguyên- Năm 2012

LỜI CẢM ƠN

Kết quả này có được là nhờ sự hướng dẫn tận tình của TS. Lý Tiến Hùng. Thầy không chỉ tận tình hướng dẫn mà còn động viên tôi trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành luận văn. Nhân dịp này em xin gửi lời cảm ơn sâu sắc tới thầy!

Đồng thời, em cũng xin chân thành cảm ơn các thầy cô trong hội đồng bảo vệ luận văn thạc sĩ đã tạo điều kiện thuận lợi để em vững tin hơn trong việc chuẩn bị bảo vệ luận văn của mình.

Xin chân thành cảm ơn Đại học Thái Nguyên, Đại học Sư phạm, Khoa sau đại học của Đại học Sư phạm, Khoa Tâm lí Giáo dục cùng các thầy cô giáo đã tạo điều kiện tốt nhất cho em học tập cũng như nghiên cứu và hoàn thành luận văn của mình.

Xin chân thành cảm ơn các đồng chí cán bộ quản lí, giáo viên các trường trung học phổ thông Hoàn Bồ, Quảng La, Thống Nhất huyện Hoàn Bồ, tỉnh Quảng Ninh đã tham gia đóng góp ý kiến, cung cấp thông tin cho tôi trong quá trình điều tra, nghiên cứu.

Xin cảm ơn các anh, chị, các bạn học viên lớp cao học Quản lí giáo dục - K18 Đại học Sư phạm Thái Nguyên đã giúp đỡ, chia sẻ kinh nghiệm cùng tôi trong suốt thời gian viết luận văn.

Tôi xin chân thành cảm ơn gia đình và bạn bè đã cổ vũ, động viên tôi trong quá trình làm luận văn.

Mặc dù đã rất cố gắng nhưng chắc chắn luận văn sẽ không tránh khỏi những thiếu sót, vì vậy rất mong được sự đóng góp ý kiến của thầy, cô giáo, các bạn đồng nghiệp, các bạn học viên để luận văn được hoàn chỉnh hơn.

Thái Nguyên, tháng 04 năm 2012

Tác giả: Lại Chiến Thắng

MỤC LỤC

Trang phụ bìa	
Lời cảm ơn	i
Mục lục	ii
Danh mục bảng, sơ đồ, biểu đồ	iv
MỞ ĐẦU	01
1. Lý do chọn đề tài	02
2. Mục đích nghiên cứu	03
3. Đối tượng và khách thể nghiên cứu	03
4. Giả thuyết khoa học	03
5. Nhiệm vụ nghiên cứu	04
6. Giới hạn và phạm vi nghiên cứu	04
7. Phương pháp nghiên cứu	05
8. Cấu trúc của luận văn	
CHƯƠNG 1 - CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC Ở TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG	06
1.1. Lịch sử vấn đề nghiên cứu	06
1.1.1. Trên thế giới	07
1.1.2. Trong nước	08
1.2. Một số khái niệm cơ bản	08
1.2.1. Khái niệm quản lý	09
1.2.2. Quản lý giáo dục	12
1.2.3. Quá trình dạy học	13
1.2.4. Trường trung học phổ thông (THPT) trong hệ thống giáo dục quốc dân	15
1.3. Nội dung cơ bản của quản lý hoạt động dạy học ở trường THPT	15
1.3.1. Quản lý hoạt động dạy học	16
1.3.2. Nội dung cơ bản của quản lý hoạt động dạy học ở trường THPT	
1.4. Các yếu tố ảnh hưởng đến công tác quản lý hoạt động dạy học trường THPT	19
1.4.1. Các yếu tố chủ quan	20
1.4.2. Các yếu tố khách quan	21
Kết luận chương 1	
CHƯƠNG 2. THỰC TRẠNG QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC Ở CÁC TRƯỜNG THPT HUYỆN HOÀNH BÒ, TỈNH QUẢNG NINH	
2.1. Khái quát điều kiện tự nhiên, tình hình phát triển kinh tế-xã hội và giáo dục của huyện Hoàn Bò, tỉnh Quảng Ninh	22
2.1.1. Điều kiện tự nhiên	22
2.1.2. Kinh tế- văn hóa xã hội	23
2.1.3. Khái quát tình hình giáo dục của các trường THPT ở huyện Hoàn Bò	24
2.2. Thực trạng giáo dục THPT huyện Hoàn Bò, tỉnh Quảng Ninh	24
2.2.1. Quy mô phát triển trường lớp cấp THPT	24
2.2.2. Thực trạng đội ngũ cán bộ quản lý và giáo viên	26
2.2.3. Thực trạng về học sinh các trường THPT huyện Hoàn Bò	

2.2.4. Thực trạng về cơ sở vật chất và thiết bị dạy học của các trường THPT huyện Hoàn Bô	28 29
2.2.5. Thực trạng về môi trường giáo dục	30
2.2.6. Thực trạng về việc thực hiện hoạt động dạy học của giáo viên	31
2.2.7. Thực trạng hoạt động của tổ chuyên môn và đổi mới phương pháp dạy học	
2.3. Thực trạng quản lý HĐDH của cán bộ quản lý các trường THPT huyện Hoàn Bô	32 32
2.3.1. Mục tiêu, phương pháp và quy trình tìm hiểu thực trạng	
2.3.2. Nhận thức của cán bộ quản lý về biện pháp quản lý HĐDH và nhận thức của giáo viên về sự cần thiết phải đổi mới phương pháp dạy học	33 36
2.3.3. Thực trạng về các biện pháp quản lý thực hiện nội dung HĐDH	
2.4. Đánh giá chung về thành công và hạn chế trong quản lý HĐDH ở các trường THPT huyện Hoàn Bô	48 48
2.4.1. Những thành công	49
2.4.2. Những hạn chế	51
2.4.3. Nguyên nhân	53
Kết luận chương 2	
CHƯƠNG 3. MỘT SỐ BIỆN PHÁP QUẢN LÝ HOẠT ĐỘNG DẠY HỌC Ở CÁC TRƯỜNG THPT HUYỆN HOÀN BÔ, TỈNH QUẢNG NINH	54
3.1. Một số nguyên tắc đề xuất biện pháp	
3.2. Đề xuất các biện pháp quản lý HĐDH ở các trường THPT huyện Hoàn Bô, tỉnh Quảng Ninh	55
3.2.1. Biện pháp 1: Tăng cường kỷ cương, nề nếp dạy học và kiểm tra, giám sát thực hiện quy chế chuyên môn.	55
3.2.2. Biện pháp 2: Tăng cường bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ, kỹ năng tổ chức và thực hiện HĐDH cho giáo viên.	58
3.2.3. Biện pháp 3: Nâng cao vai trò và chất lượng hoạt động của tổ chuyên môn trong quản lý HĐDH.	60
3.2.4. Biện pháp 4: Tăng cường chỉ đạo và thực hiện nâng cao chất lượng đổi mới phương pháp giảng dạy.	62
3.2.5. Biện pháp 5: Phân loại học sinh để có phương pháp dạy sát đối tượng và đổi mới hoạt động kiểm tra đánh giá kết quả học tập của học sinh	64
3.2.6. Biện pháp 6: Tăng cường đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ dạy học thông qua xã hội hóa giáo dục	66 68
3.3. Mối quan hệ của các biện pháp	69
3.4. Khảo nghiệm tính cần thiết và khả thi của các biện pháp	69
3.4.1. Mục đích	69
3.4.2. Nội dung và phương pháp	69
3.4.3. Kết quả đánh giá tính cần thiết và khả thi của các biện pháp đề xuất	74
Kết luận chương 3	75
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ	78
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	
PHỤ LỤC	

DANH MỤC BẢNG, SƠ ĐỒ, BIỂU ĐỒ

Sơ đồ 1.1. Cấu trúc hệ thống quản lí	09
Sơ đồ 1.2. Các chức năng quản lí	11
Sơ đồ 1.3. Mô hình quản lí nhà trường trường.	14
Bảng 2.1. Đội ngũ cán bộ quản lí và tổ trưởng của các trường THPT	25
Bảng 2.2. Đội ngũ giáo viên của các trường THPT	25
Bảng 2.3: Thực trạng kết quả học tập của học sinh các trường THPT tại huyện Hoàn Bò năm học 2010 – 2011.	26
Bảng 2.4: Thực trạng kết quả học sinh tốt nghiệp THPT 3 trường THPT tại huyện Hoàn Bò.	27
Bảng 2.5: Thực trạng cơ sở vật chất – thiết bị dạy học của các trường THPT huyện Hoàn Bò năm học 2010 - 2011.	28
Bảng 2.6. Thực trạng việc thực hiện hoạt động dạy học của giáo viên	30
Bảng 2.7. Thực trạng hoạt động của tổ chuyên môn và việc đổi mới phương pháp dạy học	31
Bảng 2.8. Ý kiến của cán bộ quản lí về sự cần thiết của việc quản lí hoạt động dạy học	34
Bảng 2.9. Ý kiến của giáo viên về sự cần thiết phải đổi mới PPDH	35
Bảng 2.10. Thực trạng quản lí việc thực hiện nội dung chương trình	36
Bảng 2.11. Đánh giá thực trạng quản lí hoạt động lập kế hoạch	37
Bảng 2.12. Thực trạng quản lí hồ sơ chuyên môn của giáo viên	38
Bảng 2.13. Đánh giá thực trạng quản lí việc soạn bài và chuẩn bị bài lên lớp của giáo viên hoạt động dạy học	39
Bảng 2.14. Đánh giá thực trạng quản lí nền nếp của giáo viên	40
Bảng 2.15. Thực trạng quản lí việc dự giờ và đánh giá giờ dạy của giáo viên	41
Bảng 2.16. Thực trạng quản lí việc thực hiện đổi mới PPDH	42
Bảng 2.17. Thực trạng quản lí tự học, tự bồi dưỡng chuyên môn của giáo viên	43
Bảng 2.18. Thực trạng quản lí hoạt động kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của học sinh	44
Bảng 2.19. Thực trạng quản lí hoạt động học của học sinh	45
Bảng 2.20. Thực trạng quản lí sử dụng và bồi dưỡng đội ngũ giáo viên	46
Bảng 2.21. Thực trạng quản lí cơ sở vật chất, thiết bị dạy học	47
Bảng 3.1. Tính cần thiết của các biện pháp	70
Biểu đồ 3.1. Tỷ lệ % tính rất cần thiết, cần thiết, không cần thiết và lưỡng lự của từng biện pháp	70
Biểu đồ 3.2. Tỷ lệ % tính cần thiết và rất cần thiết của từng biện pháp	71
Bảng 3.2. Tính khả thi của các biện pháp	71
Biểu đồ 3.3. Tỷ lệ % tính rất khả thi, khả thi, không khả thi và lưỡng lự của từng biện pháp	72
Biểu đồ 3.4. Tỷ lệ % tính khả thi và rất khả thi của từng biện pháp	72
Bảng 3.3. Tương quan giữa mức cần thiết và mức độ khả thi	73
Biểu đồ 3.5. Sự tương quan giữa tính cần thiết và tính khả thi của các biện pháp	73

MỞ ĐẦU

1. Lí do chọn đề tài

1.1. Các quốc gia ngày nay đã và đang hướng tới “nền kinh tế tri thức”, trước bối cảnh toàn cầu hóa đều xác định chiến lược con người, chiến lược về nguồn nhân lực. Đất nước chúng ta cũng như các quốc gia trên thế giới đều nhận thức được tầm quan trọng của giáo dục trong khi thực hiện chiến lược này. Bởi vì, giáo dục là nhân tố đảm bảo sự tồn tại và phát triển của xã hội. Giáo dục là chìa khóa tiến tới một xã hội tốt đẹp, giáo dục phát triển tiềm năng cơ bản của mỗi con người, là điều kiện tiên quyết để thực hiện nhân quyền, dân chủ, hợp tác trí tuệ, bình đẳng và tôn trọng lẫn nhau. Giáo dục - đào tạo giữ vai trò đặc biệt quan trọng: Giáo dục đóng vai trò chủ yếu trong việc nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài, nâng cao ý thức dân tộc, tinh thần trách nhiệm với bản thân và cộng đồng, đặt nền tảng cho sự đổi mới và phát triển khoa học công nghệ của đất nước đồng thời có tác dụng mạnh mẽ đến tiến trình phát triển quốc gia. Do vậy bất cứ quốc gia nào dù lớn hay nhỏ, dù giàu hay nghèo, dù phát triển hay đang phát triển, bao giờ cũng phải quan tâm đến giáo dục, mà trong đó trước hết là phải quản lí giáo dục. Quản lí giáo dục là khâu then chốt đảm bảo sự thắng lợi của mọi hoạt động giáo dục. Đại hội Đảng X, chỉ rõ yêu cầu cấp bách cũng như lâu dài là: *“Nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện; đổi mới cơ cấu tổ chức, cơ chế quản lí, nội dung, phương pháp dạy và học; thực hiện chuẩn hóa, hiện đại hóa, xã hội hóa, chấn hưng nền giáo dục Việt Nam”* (Văn kiện Đại hội Đảng X).

Đổi mới phương pháp quản lí hoạt động dạy học là một trong những trọng điểm mà công cuộc cải cách giáo dục hiện nay đặt ra. Đại hội Đảng XI đã nêu: *“Tiếp tục đổi mới cơ chế quản lí giáo dục, đào tạo trên tinh thần tăng cường tính tự chủ, tự chịu trách nhiệm của các cơ sở giáo dục, đào tạo.”* (Văn kiện Đại hội Đảng XI). Đó cũng là yêu cầu khách quan của sự nghiệp phát triển giáo dục đào tạo của đất nước. Một sự thay đổi căn bản như thế cần có một chiến lược và biện pháp quản lí chỉ đạo đúng đắn, hiệu quả.

1.2. Hoàn Bồ là một trong những huyện miền núi có điều kiện khó khăn của tỉnh Quảng Ninh, ngoài khu vực thị trấn Trới, xã Lê Lợi, Thống nhất, còn lại các xã

của huyện hầu hết là người dân tộc thiểu số sinh sống, dân trí thấp, kinh tế chậm phát triển, văn hóa và giáo dục của Hoàn Bồ gặp nhiều khó khăn. Đội ngũ giáo viên chưa đồng đều về trình độ chuyên môn. Công tác quản lý hoạt động dạy học của cán bộ quản lý phần nào chưa phù hợp và đáp ứng yêu cầu của giáo dục địa phương trong giai đoạn hiện nay.

Thực tế ở huyện Hoàn Bồ, tỉnh Quảng Ninh các trường trung học phổ thông (THPT) đã có những đổi mới nhất định về công tác quản lý hoạt động dạy học, nhưng những biện pháp quản lý hoạt động dạy học mà các nhà quản lý đã áp dụng vào công tác quản lý của mình hầu hết là do kinh nghiệm bản thân và kinh nghiệm của người đi trước truyền lại cho người đi sau đồng thời tự học là chính. Vì cho đến hết năm học 2010 - 2011 cán bộ quản lý nói chung và hiệu trưởng nói riêng của trường THPT trên địa bàn huyện Hoàn Bồ chưa được đào tạo dài hạn về công tác quản lý Giáo dục cho nên dù rất cố gắng trong việc quản lý đơn vị, nhà trường các đồng chí hiệu trưởng vẫn không thể tránh khỏi những hạn chế.

Chính vì vậy, việc nghiên cứu thực trạng công tác quản lý hoạt động dạy học ở các trường THPT huyện Hoàn Bồ, tỉnh Quảng Ninh nhằm đề ra các biện pháp quản lý đồng bộ có tính khả thi cao, phù hợp với phát triển của giáo dục trong thời kỳ đổi mới của nền kinh tế nước nhà là vấn đề cấp thiết sớm được nghiên cứu và làm sáng tỏ.

Xuất phát từ những yêu cầu thực tế, trên cơ sở vận dụng lí luận quản lý giáo dục đã được học cùng với kinh nghiệm bản thân qua nhiều năm giảng dạy và làm quản lý ở trường THPT, tác giả chọn đề tài: "*Quản lý hoạt động dạy học ở các trường Trung học phổ thông huyện Hoàn Bồ, tỉnh Quảng Ninh*" làm luận văn tốt nghiệp.

2. Mục đích nghiên cứu

Trên cơ sở nghiên cứu lí luận và thực tiễn quản lý hoạt động dạy học ở trường THPT, luận văn đề xuất một số biện pháp quản lý hoạt động này phù hợp nhằm giúp cán bộ quản lý các trường THPT huyện Hoàn Bồ, tỉnh Quảng Ninh nâng cao chất lượng giáo dục, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông hiện nay.

3. Đối tượng và khách thể nghiên cứu

3.1. Đối tượng nghiên cứu

Biện pháp quản lý hoạt động dạy học ở các trường THPT huyện Hoà Bình, tỉnh Quảng Ninh.

3.2. Khách thể nghiên cứu

Quản lý HĐDH ở các trường THPT trong hệ thống giáo dục quốc dân.

3.3. Khách thể khảo sát

Cán bộ quản lý, giáo viên các trường THPT huyện Hoà Bình, tỉnh Quảng Ninh, chuyên viên phòng giáo dục trung học sở giáo dục và đào tạo (GD&ĐT) Quảng Ninh.

4. Giả thuyết khoa học

Công tác quản lý hoạt động dạy học ở các trường THPT huyện Hoà Bình, tỉnh Quảng Ninh được các cán bộ quản lý các trường rất quan tâm và đã đạt được những thành tựu đáng kể. Song đứng trước yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông hiện nay thì công tác quản lý hoạt động dạy học ở các trường vẫn bộc lộ nhiều hạn chế, bất cập. Vì thế, chất lượng dạy học của các trường chưa được cải thiện, chưa đáp ứng được yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông. Nếu đề xuất và áp dụng thường xuyên và đồng bộ các biện pháp quản lý phù hợp với đặc thù, thực tiễn của huyện Hoà Bình sẽ nâng cao được chất lượng dạy học trong các trường THPT của huyện, đáp ứng được yêu cầu đổi mới giáo dục phổ thông hiện nay.

5. Nhiệm vụ nghiên cứu:

- Hệ thống hóa một số cơ sở lý luận và kinh nghiệm thực tiễn về công tác quản lý hoạt động dạy học ở các trường THPT.
- Khảo sát và đánh giá thực trạng công tác quản lý hoạt động dạy học ở các trường THPT huyện Hoà Bình, tỉnh Quảng Ninh.
- Đề xuất một số biện pháp quản lý hoạt động dạy học theo định hướng đổi mới giáo dục hiện nay, đồng thời khảo nghiệm để chứng minh tính hợp lý và tính khả thi của các biện pháp.

6. Giới hạn và phạm vi nghiên cứu

- Tập trung nghiên cứu những nội dung liên quan đến công tác quản lí hoạt động dạy học, các biện pháp quản lí hoạt động này tại các trường THPT.
- Phạm vi khảo sát 3 trường THPT thuộc huyện Hoà Bình, tỉnh Quảng Ninh trong 3 năm học 2008-2009, 2009-2010, 2010-2011.

7. Phương pháp nghiên cứu:

7.1. Phương pháp luận

- Tiếp cận hệ thống - cấu trúc: Là cách thức nghiên cứu đối tượng như một hệ thống toàn vẹn, phát triển động, tự hình thành và phát triển thông qua việc giải quyết mâu thuẫn nội tại do sự tương tác hợp quy luật của các thành tố tạo ra. Qua đó phát hiện các yếu tố sinh thành, yếu tố bản chất và logic phát triển của đối tượng trở thành hệ toàn vẹn, tích hợp mang chất lượng mới.
- Tiếp cận quan điểm lịch sử: Khi xem xét sự vật hay một hiện tượng, chúng ta thường xem xét quá trình lịch sử của nó. Từ đó thấy được mối quan hệ giữa quá khứ, hiện tại và tương lai của đối tượng nghiên cứu.
- Tiếp cận quan điểm thực tiễn: Việc đề ra các biện pháp nhằm góp phần nâng cao hiệu quả công tác quản lí hoạt động dạy học (HDDH) ở các trường THPT dựa trên việc khảo sát thực trạng quản lí HDDH. Qua khảo sát, phát hiện những mặt mạnh, mặt yếu, những nguyên nhân hạn chế, từ đó đề ra các biện pháp mang tính khả thi hơn.

7.2. Các nhóm phương pháp nghiên cứu cụ thể:

7.2.1. Nhóm phương pháp nghiên cứu lí luận:

- Hệ thống hóa các khái niệm, thuật ngữ liên quan đến đề tài.
- Tổng hợp, hệ thống, nghiên cứu tài liệu, các văn bản của Đảng và Nhà nước về giáo dục và đào tạo, các văn bản của Bộ GD&ĐT, Sở GD&ĐT Quảng Ninh, các công trình khoa học về quản lí giáo dục, quản lí hoạt động dạy học, các tài liệu có liên quan đến đề tài.

7.2.2. Nhóm phương pháp nghiên cứu thực tiễn:

- *Phương pháp quan sát*: Quan sát các hình thức thể hiện công tác của các nhà quản lí trường THPT và hoạt động giảng dạy của người giáo viên các trường THPT.

- *Phương pháp điều tra*: Sử dụng các mẫu phiếu điều tra đối với học sinh, giáo viên và cán bộ quản lý để thu thập những thông tin về tình hình dạy và học trong phạm vi nghiên cứu của đề tài.

- *Phương pháp chuyên gia*: Lấy ý kiến của các nhà quản lý có kinh nghiệm để xác định tính hiệu quả và tính khả thi của các biện pháp đề xuất.

- *Phương pháp thống kê*: Tổng hợp số liệu điều tra, phân tích xử lý số liệu phân tích các số liệu từ các phiếu thu thập được.

8. Cấu trúc luận văn:

Ngoài phần mở đầu, kết luận, khuyến nghị, danh mục các tài liệu tham khảo và phụ lục, luận văn có 3 chương:

Chương 1: Cơ sở lí luận về quản lí hoạt động dạy học ở trường THPT.

Chương 2: Thực trạng công tác quản lí hoạt động dạy học ở các trường THPT huyện Hoàn Bò, tỉnh Quảng Ninh.

Chương 3: Một số biện pháp quản lí hoạt động dạy học ở các trường THPT huyện Hoàn Bò, tỉnh Quảng Ninh.